

Генералісимус Альбрехт фон Валленштейн

15 септjабря 1578-25 февраля 1634

Народився в родині дрібного шляхтича в Германічах у Чехії. Закінчив єзуїтський колегіум в [Оломоуці](#). В [1599](#) розпочав навчання в лютеранському університеті в Альдорфі, зати́м в університетах [Болоньї](#) і [Павії](#). Після завершення навчання вступив до армії Рудольфа II в [Угорщині](#), служив під керівництвом Джорджіо Басти. У [1606](#) році повернувся до Чехії і одружився з Лукрецією Нікоші фон Ландек, підстаркуватою, проте дуже багатою вдовою. Після її смерті 1614 року успадкував маєтки в [Моравії](#). Спадщина дозволила йому створити і екіпірувати кавалерійський загін у 200 шабель, з яким він у [1617](#) році найнявся на службу до герцога Штірії, майбутнього короля Чехії і імператора [Фердинанда II Габсбурга](#), який саме воював з [Венецією](#). Того ж року він знову одружується, його дружиною стає Ізабелла Катерина — дочка графа Гарраха.

В 1626 Валленштейн запропонував імператору [Фердинанду](#) утворення армії, яка буде боротись з протестантами в [Священній Римській Імперії](#) і стала б протиположною до армії [Католицької Ліги](#), на чолі з [графом Тіллі](#). Вже наступного року армія Валленштейна і армія Тіллі вели війну проти протестантських загонів [Мансфельда](#). Після розгрому [Мансфельда](#) в битві при Дессау Валленштейн в 1627 очистив [Сілезію](#). Викупив в [імператора](#) князівство [Саган](#). Далі прилучився до Тіллі, який саме воював з [Крістіаном IV Данським](#), за що отримав князівство [Мекленбург](#). Його попередні власники були вигнані за допомогу данському королю. В 1628 Валленштейна спіткала невдача — йому не вдалося оволодіти [Штральзундом](#), який отримав допомогу від шведів і данців. Імперські війська не змогли закріпитись на побережжі Балтики. Валленштейну ще вдалося нанести датчанам поразку в битві під Волгастом [12 серпня 1628](#) року, але ситуація почала змінюватись на гірше для прихильників імператора. Після оголошення [Фердинандом II едикту про реституцію](#) до війни вступила [Швеція](#).

Битва під Лютценом, 16 листопада 1632

Перемоги Валленштейна і реквізиції його армії створили йому безліч ворогів. Імператор запідозрив його в планах захоплення влади над [Священною Римською Імперією](#), а його радники радили чим швидше прибрати Валленштейна з армії. У вересні [1630](#) року імператор підписав відповідний наказ, Валленштейн передав армію під командування Тіллі, і виїхав в свої маєтки у Фрідланд.

Вже невдовзі імператор змушений був просити допомоги у Валленштейна. Перемоги [Густава II Адольфа](#) над Тіллі [під Брейтенфельдом](#) у 1631 році, і в битві на Рейні в 1632 році, захоплення [Мюнхена](#) і практично всієї Чехії, загибель Тіллі, все це вимагало рішучих дій. [Імператор](#) звернувся по допомогу до Валленштейна.

На весні 1632 року Валленштейн організував нову армію, вибив загони саксонців з Чехії і рушив проти шведів. Йому вдалось на якийсь час заблокувати армію Густава Адольфа в [Нюрнберзі](#), але вже в листопаді імперська армія Валленштейна програла [битву під Лютценом](#). Валленштейн відійшов зимувати в Чехію.

Під час кампанії [1633](#) року Валленштейн намагався не вести активних бойових дій. Вже в той час вів переговори про перехід на бік протестантів, вважаючи [Едикт про реституцію](#) помилкою Фердинанда.

Валленштейн ставив за мету добитись миру в імперії в інтересах єдності усіх німців. До своїх планів намагався втягнути [Саксонію](#), [Бранденбург](#), [Швецію](#) і [Францію](#), проте розуміння з їх боку не знайшов. В тій ситуації побоюючись втратити вплив при імператорському дворі, активізував бойові дії і в листопаді [1633](#) року завдав шведам і саксонцям поразки в битві під Стенау. І знову вступив в переговори з протестантами. В грудні знову перейшов на зимівлю в Чехію. Тимчасом у Відні росли побоювання, що Валленштейн зрадить, і імператор шукав способів як його позбутися. Сам Валленштейн, усвідомлюючи небезпеку почувався доволі впевнено, переконаний у відданості армії

[24 січня 1634 імператор](#) підписав таємний указ яким усував Валленштейна від командування, а 18 лютого звинуватив його у зраді. Укази було опубліковано в Празі. Втративши командування над армією, Валленштейн [23 лютого](#) з відданими офіцерами тікає в Егер (нині місто [Хеб](#), [Чехія](#)), сподіваючись зустріти там шведів. Проте вони не пішли з ним на переговори. Після прибуття в Егер Валленштейна зарубали підкуплені офіцери особистої охорони. Тіло Валленштейна спочатку поховали в Штрібрі, в [1636](#) році перепоховали в костелі в Вальдицях, а в [1785](#) року ще раз перепоховане в Мніхових Градищах ([чеськ. Mnichovo Hradiště](#)). Під час [Другої світової](#) в складі німецької армії воювала дивізія [Waffen-SS Wallenstein](#). Нині одна з дивізій чеської армії носить ім'я *Valdštein*.

Убивство Валленштейна в Егері,
гравюра XVII століття

Память о

Валленштейн — в пьесе сохранились [роскошный дворец и сады Валленштейна](#).
Валленштейн — великий полководец.

[О частной жизни Валленштейна](#) (1832) [Юлиус Макс Шоттки](#) [нем.](#) *Ueber Wallensteins Privatleben: Vorlesungen gehalten in dem Museum zu München*

[«Валленштейн» \(пьеса\)](#) (1800) — драматическая трилогия [Ф. Шиллера](#)

«Валленштейн» (1873-1879) — симфоническая трилогия [Венсан д'Энди](#) по поэме [Ф. Шиллера](#).

«Валленштейн» (1920) — историческая новелла [А. Дёблина](#).

«Пещера» (1934-1936) - исторический роман [М. Алданова](#), заключительная часть трилогии.

«Валленштейн» ([нем.](#) *Wallenstein*) — общее название [драматической трилогии Фридриха Шиллера 1799 года](#).

Состоит из «*Лагеря Валленштейна*» с длинным [прологом](#), «*Пикколомини*» и «*Смерти Валленштейна*» и основана на исторических событиях вокруг гибели известного полководца [Альбрехта фон Валленштейна](#).

Действие происходит в [1633—1634 годах](#), то есть спустя 16 лет с начала [Тридцатилетней войны](#) в [богемском](#) городе [Пильзене](#), где Валленштейн расположился со своим войском, а также в [Эгере](#), куда бежит и где гибнет Валленштейн.